

ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

18.08.2023 г.

Столична община: Нови археологически открития на крепостта Урвич

- bta.bg

Графити върху стенописи от църква, който историците свързват с най-малкия брат на цар Иван Шишман – Иван Асен V, откриха археолозите на кокалянски Урвич

Това лято продължиха археологическите проучвания на крепостта кокалянски Урвич, финансирани по общинската програма „Култура“. През месеците юни и юли екип от археолози с ръководител Виолина Кирякова от Националния исторически музей задълбочиха археологически проучвания на Урвич и направиха интересни открития, свързани с историята на София и България. Създадохме специален приоритет културно наследство в програма „Култура“ на Столична община, защото за мен това е грижа за опазване на културно-историческото наследство, каза кметът на София Йорданка Фандъкова. Инвестициите, които ежегодно правим, в проучването и социализирането на културно-историческото наследство от античния и средновековен период от историята на София, сред които е „Цитаделата на Кокалянски Урвич“ са важни за привличането на туристи, както и за образованието, посочи също кметът Фандъкова. Археологическите проучвания на Урвич се възобновяват и разширяват през последните десетина година с подкрепата на Столична община – програма „Култура“. Втората християнска църква бе открита от екипа в работата им през 2022 г., а нейното проучване е провокирано от издирването на крепостните съоръжения в Цитаделата. Първата църква, разположена в ниската част на укреплението, е открита още през 1969г. от проф. Димитър Овчаров. Втората църква е едноабсидна, еднокорабна сграда от края на XIV век. Изградена е от гранитните късове на по-ранна постройка, а пода и е застлан с антични тухли. На места каменните редове са подравнявани с по-дебели тухли, а прозорците и проходът от запад са били с дъговидни сводове. За всичко това свидетелстват десетките тухли и стъкла събрани от църквата. Именно от свода, при входа на църквата, археолозите откриват множество стенописни останки. Сред тях един се откроява - фрагмент от стенопис, върху който е запечатано послание от средновековието. Той е с малки размери, около 10 на 5 см, но върху изгладената му повърхност са врязани български букви в три реда. За сега е разчетено името „Ясен“, което е добър индикатор на фона на запазените песни и предания от този район на София за митичният цар Ясен. Историците разпознават в легендарния образ най-малкия брат на цар Иван Шишман – Иван Асен V, чиято съдба е обвързана със защитата на София и Софийско поле от лятото и есента на 1371 година, посочиха археолозите. На този етап е трудно да бъдат възстановени липсващите полета от текста. Целта на специалистите е максимално подробно да се извлече информация за написаното. На обекта работят археолози от Националния исторически музей и Секцията

за средновековна археология на Националния археологически институт с музей при Българската академия на науките.

Национална научна програма "Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие"

Dir.bg

Изследователи от 5 института на БАН и 4 университета са разработили Национална научна програма "Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие" и до дни ще я предложат на държавата. Това съобщи пред Dir.bg и ЗеNews проф. Ирена Пейчева от Геологическия институт на БАН, която е сред инициаторите на предложението за програмата. "Искаме постепенно да преминем към тези високотехнологични елементи и все повече се вижда къде са трудностите", сподели тя. "Ще се борим да се създаде и Център за изследване на суровини - както минерални, така и енергийни", съобщи още тя и разказа какво предвижда програма и защо е необходима.

Посоката

Темата за критичните и стратегически суровини става все по-актуална, въпреки, че е поставена като проблем още през 2010 г., след отказа на Китай да снабдява Япония с редкоземни елементи. Покрай зелената сделка и нарастващата необходимост ЕС да осигури суровинната си независимост, стават все по-важни мониторингът и проучванията за потенциални запаси и нови находища, успоредно с усъвършенстването на технологиите за добив, така че да са екологосъобразни.

"Така или иначе, ясна е посоката - държавите не само ще подкрепят разкриване на потенциала за критични и стратегически елементи в Европа, те ще бъдат законово задължени бързо да придвижват документи и разрешения, когато има икономически интерес", коментира проф. Пейчева.

В момента Европа е в подготвителната фаза, когато науката изпреварва практиката и дава допълнителни данни къде има критични суровини. Българските учени са в готовност да изследват територията на България.

Повече на <https://business.dir.bg/ekspertno-mnenie/natsionalna-nauchna-programa-za-kritichnite-surovini-predlagat-balgarski-izledovateli>